

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C25

ASIA:

Wienissä olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Vuolijoki.

Berlin, 21/5 1933.

Berlinissä, 21 p:nä toukokuuta 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

no 1429/296/33.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
37/86 he	D. 10 23
26/5.33	LIT.
	ACIA
5 C25	

H e r r a M i n i s t e r i ,

Kunnioittavimmin täten lähetän Teille, Herra
Ministeri, raporttini n:o 1 (Wien) aiheesta:

Itävallan oloista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen
kunnioitukseni vakuntus.

M. Wuolijoki

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

W I E N I - SSÄ OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 1.

Berlini ssä 21 p:nä touko kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
37/86 Re.	33
26/5 .33 No	
OSASTO	ASIA
5	C25

Asia: Itävallan oloista.

Hitlerin valtaantulon johdosta Saksassa on Itävalta joutunut vaikeaan sekä ulko- että sisäpoliittiseen asemaan. Kansallissosialistinen liike on nopeasti kasvamassa, varsinkin kun Saksa lähettää agitaattoreita ylioppilaista ministereihin asti. Nykyinen Dollfussin hallitus on jyrkästi kansallissosialisteja vastaan, mutta kysymyksen alaista on jaksako hallitus ajan pitkään torjua tämän "kevätvirran". Dollfuss selitti politiikkaansa allekirjoittaneelle seuraavasti.

Brüning Saksassa koetti vastustaa natsien valtaantäpäsyyä nojautumalla vasemmistoon, mutta sillä menettelyllä hän juuri ajoi valitsijat natsien leiriin, niin että ne lopulta tulivat ylivoimaisiksi. Jos hän nojautuisi Itävallassa sosialidemokraatteihin, niin olisi seuraus varmasti sama, sillä kristillissosialiset valitsijat varsinkin maaseudulla siirtyisivät kansallissosialistiseen puolueeseen. Sen vuoksi hän nojautuu oikeistoon, Heimwehriin, jonka johtajaa Starhembergiä sanoi luotettavaksi mieheksi ja että

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Starhemberg on ehdottomasti itsenäisen Itävallan kannalla samoin kuin nykyinen hallituskin. On kyllä totta, että Starhemberg on Itävallan Saksaan liittämistä vastaan, mutta hän on fascisti, kuten hän viimeksi pitämässään puheessa sanoo ja silloin on hyvin epäilyksen alaista, onnistuuko Dollfussille pirun karkoittaminen belsebubilla. Ainakin sosialidemokraatit sitä suuresti epäilevät. Joka tapauksessa harjoittaa Dollfuss tällä hetkellä voimakasta natsivastaista politiikkaa. Se tuli etenkin näkyviin, kun Saksasta tuli Itävaltaan natsimistereitä. Heidän astuessaan alas lentokoneesta ilmoitti poliisipäällikkö hallituksen puolesta, että he eivät ole tervetulleita, eivätkä he saa julkisessa kokouksessa esiintyä. Oikeusministeri Frank puhui kuitenkin Grazissa natsien kokouksessa ja haukkui pahasti Itävallan hallituksen. Välit Saksan ja Itävallan hallitusten välillä ovat senvuoksi tällä hetkellä mahdollisimman huonot. Syy on kuitenkin yksinomaan Saksan puolella, sillä onhan ennenkuulumattoman häikäilemätöntä lähettää ministerinsä poliittiselle propagandamatkalle naapurimaahan, kun tämän hallitus nimenomaan ilmoittaa, että käynti ei sillä hetkellä ole toivottava.

Itävallan hallituksen jyrkän natsivastaisen politiikan yllyttäjinä ovat Italia, Ranska ja - paavi. Nämä kaikki pelkäävät kansallisosialistien valtaan pääsyä Itävallassa, koska sen seurauksena olisi Saksaan liittyminen. Italia ei halua Saksaa rajanaapurikseen eikä Saksan kilpailua Balkanilla, Ranska vastustaa Suur-Saksan luomista, koska saksalaisia muutenkin on 20 miljoonaa liikaa, kuten Clemenceau sanoi ja paavi taas ei tahdo katoollista Itävaltaa yhdistettäväksi protestanttiseen Preussiin.

M. W. Uolijani

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C25.

ASIA: _____

Wienissä olevan lähetystön raportti: n:o 1.

Ministeri Talas.

6/11 1933.

FINNISCHE GESANDTSCHAFT
WIEN

Kirjelmä N:o 2221

Wienissä 7 p:nä marraskuuta 1933.

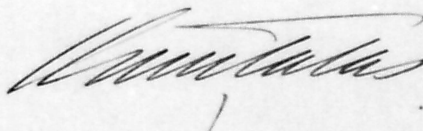
UKOASIAIN	3 360 he	33
18/11.33	2	
5	C25	

Herra Ministeri,

Minulla on täten kunnia lähettää Wienin lähetystön
raportti n:o 1, jonka nimikkeenä on

Valtakirjan jättäminen liittopresidentille.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioi-
tukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki

Wieni

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1

Wieni ssa 6 p:nä marras kuuta 1933

Asia: Valtakirjan jättäminen
liittopresidentille.

3 360 he. 33.
13/11.33

5' C25

Saavuttuani Wieniin perjantaina lokakuun 27 päivänä, oli minulla jo maanantaina tilaisuus päästä liittokansleri Dollfussin puheille, joka samalla toimii myöskin ulkoasiainministerinä. Olin jännityksellä odottanut tätä tapaamista, koska mielestäni Dollfuss on Euroopan nykyisistä poliittisista "huipuista" mielenkiintoisimpia.

Keskusteluni Dollfussin kanssa ei ollut pitkä, se kesti noin 20 minuuttia. Ehdin kuitenkin saada hänestä jo jonkunlaisen käsityksen. Jo pintapuolinenkin tarkastaminen selittää helposti, minkä tähden Dollfuss juuri Itävallan Itäosissa nauttii niin suurta kannatusta, jota vastoin hänen kannatuksensa varsinaisissa alppi- maissa on verrattain pieni. Dollfuss on tosin talonpoikaista sukua; hänen isänsä oli pienviljelijä. Isän kodista ovat varmaan kotoisin hänen syvästi uskonnollinen mielialansa ja vakava elämäkatsomuksensa. Mutta muuten hän on täysiverinen wieniläinen. Wieniläinen siro ja kohtelias puhetapa on hänelle tunnusomaista. Hän laskee mielellään leikkia, puhuu lievän ironisesti vastustajistaan, mutta välttää kaikkea todella loukkaavaa puhetapaa. Hänen puheensa on selvää ja rakuuttavaa, mutta hän ei käytä mitään sellaista rakasta tykistöä, joka on niin kuvaavata preussiläiselle.

JAKELUOHJE: tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Keskustelumme alkoi luonnollisesti sillä, että sain tehdä selkoa valtiollisesta ja erittäinkin taloudellisesta asemasta Suomessa. Kuultuaan kuinka edullinen Suomen kauppatase on, vaikkakin tuonnin säännöstelyä ei ole ja vaikka ulkomaisen valuutankin osto on voinut, ei liittokansleri ~~xxxxxxx~~ sitä kyllin ihmetellä. Jonkun ajan kuluttua sain puheen siirtymään Itävallan oloihin. Hyvin avomielisesti liittokansleri puhui ja minä panin merkille, ettei hän saksalaisistakaan käyttänyt loukkaavaa puhetapaa. Hänen ajatuksensa ydin oli lyhyesti, ettei kenenkään pitäisi ihmetellä, että Itävalta ei halua luopua itsenäisyydestään. Hyvin avomielisesti hän myöskin puhui Itävallan sisäpolitiikasta, jopa siitäkin, mistä johtuu, että hän on joutunut hallitsemaan ilman parlamenttia. "En halua ratkaista", jokseenkin niin sattuivat hänen sanansa, "onko se taistelu, joka nykyään jokseenkin kaikissa maissa käydään parlamentteja vastaan, oikeutettu vai ei, totean vaan, että sellainen taistelu on olemassa ja että parlamentit useimmissa maissa ovat paljon menettäneet arvonannostaan. Oli sentähden vallan luonnollista, että kun Itävallan parlamentti melkein päi itse teki itsensä työkyvyttömäksi (ja tällöin Dollfuss kertoi tunnetun tapahtuman, miten Itävallan parlamentin puhemiehistön eron kautta liittokansleri sai muodollisen syyn estää parlamentin kokoontumisen), niin ~~oli~~ olihan vallan luonnollista, että käytin tätä tilaisuutta hyväkseni".

Keskusteluni Dollfussin kanssa tapahtui muutamia päiviä sen jälkeen kun oli tullut tunnetuksi, mikä suuremmoinen ~~suuri~~ menestys hallituksen kotimaisella lainalla oli ollut ja liittokansleri viittasi itse siihen huomauttaen leikkillisesti ilmeisesti Saksaa tarkoittaen, että on paljon helpompi saada valitsijoita osoittamaan luottamuksensa äänestyslipuilla kuin saada säästäjiä antamaan omasta taskustaan rahaa hallitukselle.

Keskustelun lopussa Dollfuss valitti, etten jäisi Wieniin asumaan, mutta sanoi sen hyvin ymmärtävänsä, kun heilläkään ei ole varaa ylläpitää pysyväistä lähetystä Helsingissä.

Tiistaina lokakuun 31 päivänä miulla oli tilaisuus jättää valtakirjani liittopresidentille. Tilaisuudessa noudatettiin luonnolisesti vakiintuneita muotoja. Liittopresidentille pitämäni puhe oli seuraava:

Herr Bundespräsident,

Ich habe die Ehre Ew. Exzellenz das Beglaubigungsschreiben, mittelst dessen der Präsident der Republik Finnland mich als ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister bei Ew. Exzellenz akkreditiert, zu überreichen.

Mit grösster Freude trete ich dieses mir anvertraute ehrenvolle Amt an. Von Alters her haben wir in Finnland die hohe österreichische Kultur schätzen gelernt und wir erkennen dankbar, dass die junge Kultur Finnlands manche wertvolle Einflüsse von Österreich erhalten hat. Auch die politischen Beziehungen der beiden Länder sind immer gut und freundschaftlich gewesen.

Doch heute, wo alle Völker der Erde unter der fürchterlichen ökonomischen Krise leiden, liegt die Aufgabe eines Diplomaten nicht nur auf kulturellem und politischem Gebiete. Es wird immer mehr und mehr Aufgabe der Staatsmänner die wirtschaftlichen Beziehungen zwischen den Staaten zu fördern. Und je schwieriger die ökonomische Lage wird, um so eifriger muss es versucht werden, trotz aller Schwierigkeiten, die wirtschaftlichen Beziehungen zwischen den Ländern zu stärken. Denn die einzige Rettung der notleidenden Völker kann doch nur in der sich gegenseitig ergänzenden wirtschaftlichen Tätigkeit der Völker gefunden werden.

Ich erlaube mir Ew. Exzellenz zu versichern, dass ich alle meine Kräfte einsetzen werde, um die bereits bestehenden freundschaftlichen Beziehungen zwischen Finnland und Österreich auf den kulturellen, politischen und wirtschaftlichen Gebieten noch enger und

inniger zu gestalten.

Ich wage die Hoffnung auszusprechen, dass ich in diesem Bestreben ~~nicht~~^{auf} die wertvolle Unterstützung Ew. Exzellenz und der Bundesregierung **Rechnen** darf, da ich in dieser Unterstützung die bedeutsamste Voraussetzung für die erfolgreiche Erfüllung meiner Aufgabe ersehe.

In der Hoffnung, dass die von mir geäusserten Gedanken die Billigung Ew. Exzellenz finden werden, bitte ich mich der wertvollen Gewogenheit Ew. Exzellenz empfehlen zu dürfen."

Puheeseeni presidentti vastasi seuraavalla puheella:

"Herr Gesandter!

Mit Vergnügen nehme ich aus Ihren Händen das Schreiben entgegen, mit welchem Seine Exzellenz der Herr Präsident der Republik Finnland Sie als ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister in Österreich beglaubigt.

Herzlichst danke ich Ihnen, Herr Gesandter, für die **Worte**, die Sie soeben an mich **zu** richten die Güte hatten und die vom Geiste warmer Sympathie für Österreich und dessen alte Kultur erfüllt sind. Die **Feststellung** der guten und freundschaftlichen Beziehungen zwischen Österreich und Finnland haben mich um so mehr gefreut, als auch wir stets das grösste Gewicht auf den Ausbau und die Vertiefung unserer ausgezeichneten Beziehungen zur Republik Finnland **gelegt** haben.

Mit Recht haben Sie, Herr Gesandter, die grosse Bedeutung hervorgehoben, die heutzutage den wirtschaftlichen Beziehungen zwischen den europäischen Staaten zukommt. Auch ich glaube, dass eine Intensivierung der Wirtschaftsbeziehungen und des gegenseitigen Warenaustausches von grösster Bedeutung ist, um **das Wohl** unserer beiden Völker zu fördern und auf diesem Wege dazu beizutragen, die

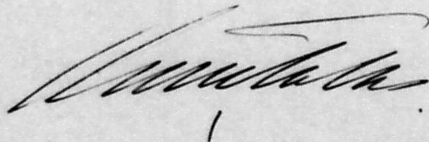
grosse ökonomische Krise, unter der die ganze Welt leidet, zu lindern. Ich bitte Sie, Herr Gesandter, versichert zu sein, dass auch die Bundesregierung alles daran setzen wird, um im engsten Einvernehmen mit Ew. Exzellenz dieses hohe Ziel zu erreichen und Ihre Bestrebungen nach besten Kräften unterstützen wird.

Indem ich der Hoffnung Ausdruck gebe, dass Ihre Mission sowohl auf politischem, kulturellem und wirtschaftlichem Gebiete von vollstem Erfolg gekrönt sein wird, möchte ich auch persönlich dem aufrichtigen Wunsche Ausdruck verleihen, dass Sie sich unter uns wohlfühlen mögen.

In diesem Sinne heisse ich Ew. Exzellenz auf das herzlichste in Österreich willkommen."

Tämän jälkeen oli minulla tilaisuus keskustella noin 15 minuuttia presidentin ja liittokanslerin kanssa. Keskustelu oli vallan ylimalkaista. Presidentti tiedusteli etupäässä oloja Suomessa.

Seuraavana päivänä alkoi kiertokulkuni lähetystöpäälliköiden luona. Kun tšekäläisen protokollan mukaan on etukäteen tiedusteltava, milloin asianomainen lähettäjä voi ottaa vastaan ja kun Wienissä on edustettuna neljätkymmentä lähetystöä, niin tuo kiertokulku vei paljon aikaa. Toiselta puolen oli varsin mielenkiintoista kuulla, miten eri valtioiden edustajat arvostelivat valtiollista tilannetta Itävallassa ja Euroopassa yleensä. Tästä lähemmin seuraavassa raportissa.

1